

בחוברת 34 מובאים מאמרים שונים, אשר בדיעבד נראה כי אפשר לשייכם לשני מעגלי נושאים: האחד – תולדות יהודי מצרים (מאמריהם של ברקת, שוחטמן, זוהר, לוי ומנדלסון); השני – מורשת התרבות של היהודים הספרדים (מאמריהם של לוי, סרוסי, אלכסנדר, אלבחרי ובמידת-מה מנדלסון).

□ ד"ר אלינער ברקת דנה בקבוצות-המוצא השונות שהיו בקהילה היהודית בפסטאט במאה ה-11. מסקנת דיונה, המסכם את ספרות המחקר בנדון ומתבסס על תעודות חדשות מן הגניזה, היא כי לא היתה זו קהילה מפוצלת לקהלים נפרדים, כפי שעולה ממחקרים בתחום זה בעבר, אלא גוף כולל אחד.

המחברת מלמדת בחוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת תל-אביב.

□ פרופסור אליאב שוחטמן בוחן את הפסיקה של רבני מצרים במאה ה-20, שהתירו את החיתוך בין יהודים רבניים לקראים, לאור הפסיקה בנדון מימי הרמב"ם ואילך. מסקנתו היא, שאין כל הוכחה שהפסיקה בנדון במצרים במאה ה-20 מהווה תפנית בהשוואה לעבר, או שהיא הושפעה גם משיקולים חברתיים ותרבותיים, שכן היא תואמת את מסורת הפסיקה בארץ זו בדורות קודמים. כשני עניינים אלה הוא חולק על מאמרו של צבי זוהר שנתפרסם ב'פעמים' 32.

המחבר הוא פרופסור למשפט עברי בפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית, ירושלים.

□ צבי זוהר משיב על השגותיו של פרופסור שוחטמן.

□ ד"ר אבנר לוי סוקר את דו-השבועון 'לה בארה', בלאדינו, שיצא לאור בקאהיר בשנות 1905-1908, בעריכת אברהם גאלאנטי. עיתון זה התרכז במאבק בוטה נגד ההנהגה הדתית והחילונית של יהודי תורכיה, בלי שעורכו, שנודע לימים כהיסטוריון,

הקפיד על בירור ההאשמות או על לשון וסגנון הולמים. 'לה בארה' גם לא ניהל מאבק נגד משטרו של הסולטאן העות'מאני, כפי שגרסו כמה חוקרים. המחבר מרצה בחוג ללימודי האסלאם והמזרח התיכון באוניברסיטה העברית, ירושלים.

□ פרופסור דוד מגדלסון דן ב'ספר השאלות' מאת אדמון ז'אבס — סופר יהודי יליד מצרים, שחי בפאריס — לאור הבעייתיות של האפשרות לכתוב ספרות לאחר השואה. ז'אבס, הרואה בכל יהודי נצול שואה, דוחה כמה מהמוסכמות האידיאיות והצורניות של הספרות המערבית.

מחבר המאמר הוא פרופסור בחוג לצרפתית באוניברסיטת תל-אביב.

□ אדוין סרוסי דן בשינויים במוסיקה הליטורגית שהונהגו בכמה קהילות ספרדיות באוסטריה ובארצות הבלאקאן בסוף המאה ה-19 ובהתחלת המאה ה-20. שלא כמו בקהילות רפורמיות אשכנזיות, השינויים בקהילות ספרדיות אלו לא היו חלק מתמורה כוללת בתפיסה הדתית ואכן הם דעכו כולם קודם מלחמת-העולם הראשונה. המחבר הוא מרצה למוסיקולוגיה באוניברסיטת בר-אילן ומרכז את המחקר האנתומוסיקולוגי במרכז לחקר המוסיקה היהודית באוניברסיטה העברית בירושלים.

□ ד"ר תמר אלכסנדר דנה בשלוש בעיות-יסוד באיסוף ובמחקר של הפולקלור האתני, תוך כדי ניתוח של אוספי סיפור מפי היהודים הספרדים: (1) לשון ההיגוד, התיעוד והפירסום; (2) ההקשר והביצוע של הסיפור העממי; (3) הפולקלור כביטוי לזהות אתנית. המחברת מצביעה על המגמות החדשות בתחומים אלה ומציעה מאפייני זיהוי שעל פיהם אפשר לשייך פולקלור לקבוצה אתנית. המחברת מרצה על פולקלור באוניברסיטת חיפה.

□ דוד אלבכרי — סופר יהודי ספרדי שחי ביוגוסלאביה — בוחן את המשמעות של המסורת היהודית לגביו, כסופר בארץ שבה נותרו רק שרידים של יהודים ויהדות. דבריו מיוסדים על סקירת ספרותם של היהודים ביוגוסלאביה במאה ה-20, בספרדית-יהודית ובסרבית-קרוואטית, ואופני התמודדותה עם מורשתה היהודית.

ה ע ו ר ך